

Врз основа на член 27 став (1) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ број 43/12), министерот за здравство донесе

**У П А Т С Т В О**  
**ЗА ПРАКТИКУВАЊЕ НА МЕДИЦИНА ЗАСНОВАНА НА ДОКАЗИ**  
**ПРИ ЛИСТЕРИОЗА**

**Член 1**

Со ова упатство се пропишува начинот на дијагностицирање, третман и превенција на листериоза.

**Член 2**

Начинот на дијагностицирање, третман и превенција на листериоза е даден во прилог, кој е составен дел на ова упатство.

**Член 3**

Здравствените работници и здравствените соработници ја вршат здравствената дејност на третман, дијагноза и превенција на листериоза по правило согласно ова упатство.

По исклучок од став 1 на овој член, во поединечни случаи по оценка на докторот може да се отстапи од одредбите на ова упатство, со соодветно писмено образложение за причините и потребата за отстапување и со проценка за натамошниот тек на дијагностичкиот процес, третманот и превенцијата, при што истото од страна на докторот соодветно се документира во писмена форма во медицинското досие на пациентот.

**Член 4**

Ова упатство влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 07-6527/2

7 ноември 2012 година

Скопје

**МИНИСТЕР**

**Никола Тодоров**

---

## ЛИСТЕРИОЗА

МЗД Упатства

11.5.2009

- Основни податоци
- Епидемиологија
- Симптоми
- Дијагноза
- Лекување
- Превенција
- Поврзани извори
- Референци

### ОСНОВНИ ПОДАТОЦИ

- Бремени жени, имунодефициентни лица и стари лица со повеќе болести мора да избегнуваат храна која е богата со листерија и се јаде без греење.

### ЕПИДЕМИОЛОГИЈА

- *Listeria monocytogenes* е бактерија која се наоѓа во почвата, доста често во мали количини во храната и нормалната цревна флора на интестиналниот тракт на животните и луѓето (околу 5%).
- Листерията е ретка, на пример, во Финска ја имаат 6 до 10 случаи на еден милион жители. Времето на инкубација е од 1 до 70 дена.
- Инфекцијата може да се добие со консумација на термички необработена храна богата со листерија. Пријавени се и поединечни случаи и епидемии настанати преку храна.
- Фетусот може да се инфицира преку мајката. Други форми на трансмисија од човек на човек не се јавуваат.
- Бремени жени, новородени деца, лица со имуносупресија и постари лица со повеќе заболувања се попозложни на инфекцијата.

### СИМПТОМИ

- Сепсата и менингитисот се најважните клинички манифестации.
- Листерията во текот на бременоста може да биде лесна респираторна болест слична на грипот (5). Може да предизвика абортус или рана сепса кај новороденчето. Новороденчето може да развие менингитис по неколку денови или неколку недели после породувањето (доцен почеток на листеријата кај новороденчето).
- Листерията кај лица без ризик-фактори може да се манифестира како лесна респираторна болест слична на грип или гастроентерит.

## ДИЈАГНОЗА

- Етиолошката дијагноза се поставува со изолација на бактеријата од хемокултура и култура на ликвор (со боене се нотираат грам-позитивни стапчести бактерии), каде листеријата расте со стандардни методи. Специјално барање е потребно за култура од други места (на пример, фецес, цервикална слуз).
- Серолошките тестови се со мала корист.

## ЛЕКУВАЊЕ

- Лек на избор е ampicillin или penicillin G во високи дози. Синергизмот со аминогликозидите може да помогне во побрза регресија на симптоматологијата.
- При алергија на пеницилин се употребува триметоприм-сулфаметоксазол или меропенем, кај лесна клиничка слика може да се примени еритромицин.
- Цефалоспорините не се користат за лекување на листериоза.
- Листеријата е интраклеточна бактерија и нејзината ерадикација може да е тешка (3). Лекувањето кај бактериемија е најмалку 2 недели, а кај менингитис три недели.

## ПРЕВЕНЦИЈА

- За општите мерки за превенција од листерија погледнете ги, на пример, следните веб-страници: CDC (1), NHS Direct (2)
- Особено припадниците на ризичните групи треба да избегнуваат храна која е богата со листерија и се јаде без термичка обработка (на пример, непастеризирани млечни производи, вакумизирани ладно-пушени и живи-закиселени производи од риба, срна, паштети) (4).
- Листериите се размножуваат на температурата во фрижидерот. Затоа игнорирањето на "најдобро пред датумот" ќе го зголеми ризикот за размножување на листериите во храната.

## ПОВРЗАНИ ИЗВОРИ

- Интернет извори
- Литература

## РЕФЕРЕНЦИ

1. Schuchat A, Deaver KA, Wenger JD, et al. Role of foods in sporadic listeriosis. I. Case-control study of dietary risk factors. The Listeria Study Group. JAMA 1992 Apr 15;267(15):2041-5. [PubMed](#)
2. Skogberg K, Syrjänen J, Jahkola M, et al. Clinical presentation and outcome of listeriosis in patients with and without immunosuppressive therapy. Clin Infect Dis 1992 Apr;14(4):815-21. [PubMed](#)
3. Hof H, Nichterlein T, Kretschmar M. Management of listeriosis. Clin Microbiol Rev 1997 Apr;10(2):345-57. [PubMed](#)
4. Goulet V. What can we do to prevent listeriosis in 2006? Clin Infect Dis 2007 Feb 15;44(4):529-30. [PubMed](#)
5. Janakiraman V. Listeriosis in pregnancy: diagnosis, treatment, and prevention. Rev Obstet Gynecol 2008 Fall;1(4):179-85. [PubMed](#)

Автори:  
Kirsi Skogberg  
Article ID: ebm00028 (001.023)  
© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

## ЛИСТЕРИОЗА- ПОВРЗАНИ ИЗВОРИ

Поврзани извори

19.12.2008

- Интернет извори
- Литература

### Интернет извори

- Listeriosis. Centers for Disease Control and Prevention, USA [1](#)
- Weinstein K, Ortiz J. Listeria Monocytogenes. eMedicine [2](#)

### Литература

- Ooi ST, Lorber B. Gastroenteritis due to Listeria monocytogenes. Clin Infect Dis 2005 May 1;40(9):1327-32. [PubMed](#)
- Aureli P, Fiorucci GC, Caroli D, Marchiaro G, Novara O, Leone L, Salmaso S. An outbreak of febrile gastroenteritis associated with corn contaminated by Listeria monocytogenes. N Engl J Med 2000 Apr 27;342(17):1236-41. [PubMed](#)
- Swaminathan B, Gerner-Smidt P. The epidemiology of human listeriosis. Microbes Infect 2007 Aug;9(10):1236-43. [PubMed](#)

Автори:  
Тимот за ажурирање на МЗД упатствата  
Article ID: rel00010 (001.023)  
© 2012 Duodecim Medical Publications Ltd

1. **EBM Guidelines, 11.5.2009, [www.ebm-guidelines.com](http://www.ebm-guidelines.com)**
2. **Упатството треба да се ажурира еднаш на 4 години.**
3. **Предвидено е следно ажурирање до јуни 2013 година.**